

GUJARAT TECHNOLOGICAL UNIVERSITY
DIPLOMA ENGINEERING – SEMESTER – 6 • EXAMINATION – WINTER 2017

Subject Code: 2361925**Date: 14-11-2017****Subject Name: OPERATIONS MANAGEMENT****Time: 02:30 pm to 05:00 pm****Total Marks: 70****Instructions:**

1. Attempt all questions.
2. Make suitable assumptions wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks.
4. Each question carry equal marks (14 marks)

Q.1 (a) Define operations management. Explain its application in mechanical engineering. **07**

પ્રશ્ન. ૧ અ ઓપરેશન મેનેજમેન્ટની વ્યાખ્યા આપો. મીકેનિકલ છજનેરી ઉધોગમાં તેની ઉપયોગીતા સમજાવો.

(b) Define Synchronous manufacturing and explain hockey stick phenomenon. **03**

બ સિક્લોનસ મેન્યુફેક્ચરિંગની વ્યાખ્યા આપો અને હોકી સ્ટીક ફિનોમેનોન સમજાવો. **03**

Q.2 (a) Solve following LPP by Simplex method. **07**

$$\text{Maximize } Z = 5x_1 + 3x_2$$

Subject to constraints

$$3x_1 + 5x_2 \leq 30$$

$$5x_1 + 2x_2 \leq 20$$

$$x_1 + x_2 \leq 13/2$$

$$\text{And } x_1, x_2 \geq 0.$$

પ્રશ્ન. ૨ અ નીચેના લીનીયર પ્રોગ્રામીંગ કોયડાનો સિમ્પલેક્ષની રીતથી ઉકેલ મેળવો. **07**

$$\text{મહત્તમ } Z = 5x_1 + 3x_2$$

આ શરતોને આધીન

$$3x_1 + 5x_2 \leq 30$$

$$5x_1 + 2x_2 \leq 20$$

$$x_1 + x_2 \leq 13/2$$

$$\text{અને } x_1, x_2 \geq 0.$$

(b) Solve following LPP by Simplex method. **03**

$$\text{Minimize } Z = 120x_1 + 160x_2$$

Subject to constraints

$$7x_1 + 6x_2 \geq 4200$$

$$3x_1 + 4x_2 \geq 2250$$

$$\text{And } x_1, x_2 \geq 0.$$

બ નીચેના લીનીયર પ્રોગ્રામીંગ કોયડાનો સિમ્પલેક્ષની રીતથી ઉકેલ મેળવો. **03**

$$\text{ન્યુનતમ } Z = 120x_1 + 160x_2$$

આ શરતોને આધીન

$$7x_1 + 6x_2 \geq 4200$$

$$3x_1 + 4x_2 \geq 2250$$

અને $x_1, x_2 \geq 0$.

OR

- (b) Solve following LPP by Graphical method.

07

$$\text{Maximize } Z = 4x_1 + 5x_2$$

Subject to constraints

$$2x_1 + 3x_2 \leq 8$$

$$3x_1 + x_2 \geq 4$$

And $x_1, x_2 \geq 0$.

- બ) નીચેના લીનીયર પ્રોગ્રામીંગ કોયડાનો ગ્રાફિકલની રીતથી ઉકેલ મેળવો.

$$\text{મહતમ } Z = 4x_1 + 5x_2$$

આ શરતોને આધીન

$$2x_1 + 3x_2 \leq 8$$

$$3x_1 + x_2 \geq 4$$

અને $x_1, x_2 \geq 0$.

- Q.3** (a) Determine the optimal solution using VAM for the following transportation problem.

07

	P	Q	R	S	Capacity
A	5	8	3	6	30
B	4	5	7	4	50
C	6	2	4	6	20
Requirements	30	40	20	10	

All cell entries represent unit transportation cost in Rs.

- પ્રશ્ન. 3** અ) નીચેના ટ્રાન્સપોર્ટેશન કોયડાનો VAM પદ્ધતિથી ઈજ્ઞતમ ઉકેલ મેળવો.

07

	P	Q	R	S	ક્ષમતા
A	5	8	3	6	30
B	4	5	7	4	50
C	6	2	4	6	20
જરૂરિયાત	30	40	20	10	

યુનિટની ટ્રાન્સપોર્ટેશન કિંમત રૂપિયામાં ઉપરના કોણકમાં દર્શાવેલ છે.

- (b) List methods to solve assignment problem and describe any one of them.

09

- બ) એસાઇનમેન્ટના કોયડા ઉકેલવાની રીતની વાઈ બનાવી કોઈપણ એક સમજાવો.

09

OR

- Q.3** (a) Determine the optimal solution for the following transportation problem.

07

	D1	D2	D3	D4	Capacity
P1	4	6	12	4	10000
P2	8	12	3	21	12000
P3	20	16	6	18	8000
Requirements	6000	8000	10000	6000	

- પ્રશ્ન. 3 અ** નીચેના ટ્રાન્ઝપોર્ટેશન કોયડાનો ઇષ્ટતમ ઉકેલ મેળવો.

07

	D1	D2	D3	D4	ક્ષમતા
P1	4	6	12	4	10000
P2	8	12	3	21	12000
P3	20	16	6	18	8000
જરૂરિયાત	6000	8000	10000	6000	

- (b) Four different machines can do any of the four required jobs with different costs (in Rs.) resulting from each assignment as shown below. Determine optimum assignment to minimize cost.

Job	Machine			
	M1	M2	M3	M4
J1	5	7	11	6
J2	8	5	9	6
J3	4	7	10	7
J4	10	4	8	3

- બ જો ચાર જોબ જુદા જુદા ચાર મશીન ઉપર કરવામાં આવે તો તેનો ખર્ચ (રૂપિયામાં) નીચે દર્શાવ્યા પ્રમાણે છે.

જોબ	મશીન			
	M1	M2	M3	M4
J1	5	7	11	6
J2	8	5	9	6
J3	4	7	10	7
J4	10	4	8	3

ન્યુનત્તમ ખર્ચ થાય એ ઉદ્દેશ્યથી એસાઇનમેન્ટ નક્કી કરો.

- Q.4** (a) Write method to solve replacement problem for equipment.

07

- પ્રશ્ન. 4 અ** રીપ્લેસમેન્ટના કોયડા ઉકેલવાની રીત લખો.

07

- (b) Determine the optimal sequencing that minimises the total elapsed time (T) required completing the job.

07

Job	1	2	3	4	5	6	7
M1	3	8	7	4	9	8	7
M2	4	3	2	5	1	4	3
M3	6	7	5	11	5	6	12

Also evaluate T and the idle time of M2 and M3.

- બ) નીચેના દાગીનાને મશીન કરવાનો ઓપ્ટીમમ કમ નક્કી કરો જેથી કુલ લઘુતમ 07 સમય ઓછામાં ઓછો થાય.

જોબ	1	2	3	4	5	6	7
M1	3	8	7	4	9	8	7
M2	4	3	2	5	1	4	3
M3	6	7	5	11	5	6	12

તેમજ T શોધો અને M2 તેમજ M3 મશીનનો આઇડલ ટાઇમ શોધો.

OR

- Q.4** (a) The data on the operating costs per year and resale value of machine whose purchase price Rs. 80000/- is given below: 07

Year	1	2	3	4	5	6	7
Operating cost Rs.	1000	1200	1600	2400	3000	3900	5000
Resale value ('000 Rs.)	75	72	70	65	58	50	45

When should the machine be replaced?

- પ્રશ્ન. ૪ અ એક મશીન કે જેની ખરીદ કિંમત રૂ. 80000/- હે તેનો વાર્ષિક ઓપરેટિંગ ખર્ચ 07 અને રીસેલ કિંમત રૂ. માં નીચે મુજબ છે.

વર્ષ	1	2	3	4	5	6	7
ઓપરેટિંગ ખર્ચ રૂ.	1000	1200	1600	2400	3000	3900	5000
રીસેલ વેલ્યુ ('000 રૂ.માં)	75	72	70	65	58	50	45

મશીન ક્યારે બદલવું જોઈએ?

- (b) What is sequencing problem? Explain and illustrate. 09
- બ) સિક્વન્સીંગ પ્રોબ્લેમ એટલે શું? દ્રારા સમજાવો. 09

- Q.5** (a) What is inventory? Explain the different types of inventory cost in detail. 07

- પ્રશ્ન. ૫ અ ઇન્વેન્ટરી એટલે શું? જુદા જુદા પ્રકારની ઇન્વેન્ટરી કોસ્ટ વિસ્તારથી સમજાવો. 07

- (b) Define the bottleneck and discuss the strategies in brief to reduce it. 09

- બ) બોટલનીક ને વ્યાખ્યાયિત કરો અને તેને ઘટાડવાની વ્યુહરચના ચર્ચા કરો. 09

OR

- Q.5** (a) If half yearly demand of item is Rs.10000, ordering cost is Rs. 150 per order and inventory carrying cost is 24% of the average inventory values then obtain the total variable cost and costs associated with the policy of ordering quantities of that size. 07

- પ્રશ્ન. ૫ અ જો ઇન્વેન્ટરી આઇટમની અર્ધવાર્ષિક જરૂરિયાત રૂ.10000, ઓર્ડરિંગ કોસ્ટ રૂ. 150/-ઓર્ડર છે અને કેરીંગ ચાર્જ એવરેજ ઇન્વેન્ટરી વેલ્યુનાં 24 % હોય તો કુલ વેરિએબલ ખર્ચ અને તે જથ્થાને ઓર્ડર કરવા માટે થતો કુલ ખર્ચ શોધો.

- (b) What is waste management? State the sources of waste and methods to minimize it. 09

- બ) વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ એટલે શું? વેસ્ટનાં સ્થોતો દર્શાવી તેને ઘટાડવાની રીત 09 સમજાવો.

*****